

ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอลำเลียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

The Satisfaction of the Community Development Volunteers Via the Role of
Subdistrict Headman and Village Headman Mae La Noi District, Mae Hong Son
Province.

กิ่งเทียน ธรรมปัญญา* นิตยา จิตต์บรรจง* มังกร ศรีเจริญกุล*

ไชยวัฒน์ ไชยทรัพย์* ภาณุมาศ หมอสินธ์*

Kingtien Thumpanyo* Nittaya Jitbunjong* Mungkorn Srijaroenkul*

Chaiyawat Chaipasab* Panumat Mohsin*

สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*

Pacific Institute of Management Science*

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอลำเลียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอลำเลียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นและความตรงเชิงเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาพัฒนาชุมชน อำเภอลำเลียง จำนวน 260 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบหาความแตกต่างค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอลำเลียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริการ รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวก ถัดมา ด้านการปกครองประชาชน ถัดมาด้านการดูแลรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่งผลต่อความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอลำเลียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอลำเลียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, แม่ฮ่องสอน.

Abstract

The purpose of this study was (1) to study satisfaction of the community development volunteers via the role of sub district headman and village headman Mae La Noi district, Mae Hong Son province and (2) to compare the personal factors affected the satisfaction of the community development volunteers via the role of sub district headman and village headman Mae La Noi district, Mae Hong Son province. This study was used the tested confidence and

reliability closed-ended survey questionnaires and implemented to collect data from 260 community development volunteers in Mae La Noi district. In addition, the data were statistically analyzed using percentage, mean, and standard deviation. Inferential statistics methods on t-test and one-way ANOVA (F-test) were used to test hypotheses in the study.

The results were revealed that the satisfaction of the community development volunteers via the role of sub district headman and village headman Mae La Noi district, Mae Hong Son province, the overall satisfaction was high level. The factors in the highest average value were services, followed by the administration of justice, the administration of the people, and the maintenance of public interest and maintaining. In the personal factors relating to gender, status, age, educational level and occupation affected the satisfaction of the community development volunteers via the role of sub district headman and village headman Mae La Noi district, Mae Hong Son province was statistically significant difference at a 0.05 confidence level, whereas in personal factor of income did not affect the satisfaction of the community development volunteers via the role of sub district headman and village headman Mae La Noi district, Mae Hong Son province.

Keywords: Satisfaction, Village Headman, Headman, Mae Hong Son.

บทนำ

การจัดการปกครองท้องถิ่น ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้ จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็น หน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่างๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายฉบับเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเป็นปัจจุบัน

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แบ่งการปกครองออกเป็นตำบล หมู่บ้าน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และเป็นพื้นฐานสำคัญในการปกครองประเทศ ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค ในระดับ ตำบล หมู่บ้าน เพราะเป็นหน่วยสุดท้ายที่จะนำเอานโยบายงานบริการสาธารณะของรัฐบาลไปสู่ประชาชน เป็นบุคคลกลางที่คอยประสานงานระหว่างราชการกับประชาชน และยังต้องคอยดูแลความทุกข์สุขของประชาชน อาจแยกบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ใน 3 ฐานะ คือ ฐานะแรก เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นตัวแทนของทางราชการ โดยการประกาศข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนในตำบล หมู่บ้านทราบ อำนวยความสะดวกให้กับประชาชน จับกุมผู้กระทำความผิด ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ ฐานะที่สอง เป็นตัวแทนของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งประชาชน

เลือกมาเป็นผู้ปกครอง เป็นปากเป็นเสียงแทน นำเอาความต้องการของประชาชนสู่ทางราชการ ฐานะสุดท้าย เป็นผู้นำชุมชน เป็นบุคคลที่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ให้ความเคารพ เชื่อฟัง ยอมรับความคิดเห็น เป็นที่พึ่งให้แก่ลูกบ้านได้ ซึ่งฐานะดังกล่าวนี้จะแสดงออกทั้งทางการเมืองและทางสังคม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ.2551 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงกฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายบ้านเมือง นอกจากนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับภารกิจจากส่วนราชการต่างๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเปรียบเสมือนผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ประจำอยู่ในทุกตำบล หมู่บ้านอำเภอแม่ลำน้อย เป็นพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญ เป็นพื้นที่ชนบท ห่างจากตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน 130 กิโลเมตร แบ่งขอบเขตการปกครองเป็น 8 ตำบล 69 หมู่บ้าน และเทศบาล 1 แห่ง ร้อยละ 80 ของประชากรเป็นชนเผ่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีความสำคัญ เช่น ด้านการปกครอง ความมั่นคง ด้านการพัฒนา และอีกหลายด้าน ในพื้นที่ห่างไกลบทบาทหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงมีความสำคัญต่อการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับพี่น้องประชาชนในระดับตำบล หมู่บ้านเป็นอย่างมาก

อาสาพัฒนาชุมชน คือ อาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับคัดเลือกจากเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน เรียกชื่อย่อว่า “อช.” มีจำนวนหมู่บ้านละอย่างน้อย 4 คน โดยให้มีจำนวนหญิงชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน บทบาทหน้าที่อาสาพัฒนาชุมชน(ผู้นำ อช.) ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาพัฒนา พ.ศ. 2540 ให้ปฏิบัติหน้าที่ 1) สำรวจข้อมูล จปฐ. กชช.2 ค. 2) จัดทำและขับเคลื่อนแผนชุมชน 3) ขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ชุมชน 4) การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5)การแก้ไขปัญหาเสพติด 6) ส่งเสริมอาชีพ 7) OTOP ชุมชน 8) ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในชุมชน 9) การให้การเรียนรู้อนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 10) การแก้ไขปัญหาความยากจน จะเห็นได้ว่าอาสาพัฒนาชุมชนปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่ ต้องทำงานใกล้ชิดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกำนัน ต้องคอยสนับสนุนและต้องให้ความร่วมมือ งานอาสาพัฒนาชุมชนเป็นงานที่แสดงถึงความเสียสละความสุขสบายหรือประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่พึงจะเกิดขึ้นในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านตำบล

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษา เรื่องความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลำน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการศึกษาจะจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน เนื่องจากอาสาพัฒนาชุมชนเป็นอาสาสมัครของกรมการพัฒนาชุมชน ที่ต้องทำงานร่วมกับกำนันผู้ใหญ่บ้านในชุมชน

คำถามการวิจัย

- 1.อาสาพัฒนาชุมชนมีความพึงพอใจต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ในระดับใด.
- 2.ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลำน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อลำดับถึงความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลำน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอแม่ลำน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 ระเบียบอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ.2540

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ อาสาพัฒนาชุมชน อำเภอมะนังน้อย จำนวน 260 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 5 เดือน ตั้งแต่ เดือน มีนาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาวางแผน และปรับปรุงการปกครองท้องที่ต่อไป
2. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ นำข้อมูลไปใช้เพื่อประกอบการศึกษา ค้นคว้า
3. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจนำข้อมูลไปใช้เพื่อประกอบการศึกษา ค้นคว้า

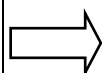
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องที่ บทบาท อำนาจหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ แนวคิดเกี่ยวกับ ผู้นำและภาวะผู้นำ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ระดับการศึกษา
5. สถานภาพ
6. รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชน

ต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1. ด้านการปกครองประชาชน
2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
3. ด้านการดูแลรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์
4. ด้านการอำนวยความสะดวก
5. ด้านการบริการ

สมมติฐานการวิจัย

อาสาพัฒนาชุมชนที่มีเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามปลายปิด ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเอง ทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล วิเคราะห์คำนวณด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ ต่อเดือนของครัวเรือน โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ และคารอยละ
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ศึกษาวิเคราะห์สมมติฐาน โดยใช้สถิติ T-test และ F-test หรือ One-way Anova

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 56.2 อายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.80 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 32.30 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 45.50 และมีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 94.60
2. ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริการ ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.74$) ถัดมาด้านการปกครองประชาชน ($\bar{X} = 3.72$) ถัดมา ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.71$) และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนอย จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล มีค่า Sig ที่น้อยกว่า 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าปฏิเสธ สมมติฐานรอง (H_1) ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่าจำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน Sig มีค่า .710 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) ปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนที่แตกต่างกัน ความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนอย ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า เรื่อง ระดับความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนอย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบงกชมาศ เอกเอี่ยมและสิทธิชัย ธรรมชน. (2557). ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์บทบาทและภาวะการณ์เป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประกอบด้วยบทบาท 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ ด้านภาวะผู้นำ โดยพบว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเห็นว่าความเป็นผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับการเป็นผู้นำชุมชน และสอดคล้องกับพรนภัทร วิระทูล และพัฒนสิน สำเร็จรัมย์. (2558).

ที่พบว่าภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อยและด้านการทะเบียนต่างๆ และด้านอื่นๆ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่าขัดแย้งกับการวิจัยของรัฐพล ธุระพันธ์. (2560) ที่พบว่าอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่ปฏิบัติได้บ้านโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับเดียวกันกับที่ประชาชนคาดหวังซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน โดยประชาชนเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอนาคตยังมีความจำเป็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่เป็นรายด้าน พบว่า ผลการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีผลการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีที่สุด คือ อำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ส่วนด้านที่มีผลการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ได้ต่ำสุด คือ อำนาจหน้าที่ ในการจัดทำทะเบียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุรพงษ์ รุ่งวารินทร์. (2561) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทด้านการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน: กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การปฏิบัติงานในด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมอาชีพมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันอาชญากรรม ด้าน การป้องกันบ่อนการพนันและแหล่งอบายมุข ด้านการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ ผู้ประสบภัยพิบัติ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการป้องกันอาชญากรรม และด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านการดูแลรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอภินันท์ คำเจริญ. (2559) ที่ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการ ด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ด้านการอำนวยความสะดวก ชัดแย้งกับณฤมล จันทรพร. (2557) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบึงใช้ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีพ.ร.บ.ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 (ฉบับที่ 11) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551 กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่าด้านอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบงกชมาศ เอกเอี่ยมและสิทธิชัย ธรรมชั้น. (2557). ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์บทบาทและภาวะการณ์เป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประกอบด้วยบทบาท 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความยุติธรรม ด้านการบริการ ด้านภาวะผู้นำ โดยพบว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเห็นว่าความเป็นผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับการเป็นผู้นำชุมชน

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าอาสาพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นชาวบ้านและเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น ได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน สนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนในด้านการส่งเสริมอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ช่วยเหลือในการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในท้องที่ตำบลหมู่บ้าน รวมถึงด้านการปกครองประชาชน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการดูแลรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามผลการศึกษาในด้านนี้มีข้อที่อาสาพัฒนาชุมชนมีความพึงพอใจด้านการอำนวยความสะดวก น้อยที่สุด อาจเป็นผลมาจากประชาชนบางส่วนเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงซึ่งเป็นชนเผ่าต่างๆ เข้าใจว่าตนอาจได้รับความช่วยเหลือด้านกระบวนการยุติธรรมจากกำนันผู้ใหญ่บ้านน้อยกว่าคนใน

พื้นที่เมือง

เมื่อทำการทดสอบความพึงพอใจของอาสาพัฒนาชุมชนต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกัน ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ พบว่าแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของวิภา รุ่งจรัส และพัชรี ศิลารัตน์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและการประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายได้แตกต่างกัน ทั้งนี้มาจากพื้นที่โดยรวมของอำเภอมะนังน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น ลีซู มูเซอ อาข่า ม้ง กะเหรี่ยง ไทใหญ่ เป็นต้น ทำให้การเข้าถึงบริการของกำนันผู้ใหญ่บ้านไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้สื่อสาร รวมถึงวัฒนธรรมประจำเผ่าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่อาจไม่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากกำนันผู้ใหญ่ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาพัฒนาชุมชนด้านรายได้ต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกัน พบว่าความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับวิภา รุ่งจรัส และพัชรี ศิลารัตน์ (2560) ที่ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายได้นั้นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการปกครองและด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ควรมีการแจ้งความเมื่อทราบว่ามีกรกระทำ ความผิดกฎหมาย หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน มีการประสานเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมผู้กระทำความผิด หรือสงสัยว่าจะกระทำความผิด และมีการกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทาง ราชการ แนะนำ

2. ด้านการอำนวยความสะดวก ควรมีการระงับข้อพิพาทเมื่อลูกบ้านมีข้อขัดแย้งกัน มีการใช้ตำแหน่งหน้าที่ประกันให้ลูกบ้านเมื่อลูกบ้านมีคดีความ และการส่งเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านและตำบล

3. ด้านการบริการ ควรมีการแจ้งให้ผู้มีอายุครบ 15 ปี บริบูรณ์ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน มีการสำรวจจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณสัตว์ และการแจ้งให้ผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่จะต้องขึ้นบัญชี ทหารกองเกิน ไปขึ้นบัญชีทหารกองเกิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการวิจัยเรื่องนี้ ในเขตต่างจังหวัดอื่น เพื่อดูว่าแตกต่างหรือสอดคล้องกับงานวิจัยนี้เพียงใด

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเรื่องการอำนวยความสะดวกของกำนันผู้ใหญ่ เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการให้บริการ

บรรณานุกรม

- สุรพงษ์ รุ่งวารินทร์. (2560). บทบาทด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปีที่ 10 ฉบับที่ 1(มกราคม- มิถุนายน 2561)
- อนุวัตร กองพันธุ์. (2560). บทบาททางการเมืองของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12 ปีการศึกษา 2560
- อภินันท์ คำเจริญ. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพร และ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. (2559). หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล จันทร์พร. (2557). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. พ.ร.บ.ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 (ฉบับที่ 11) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551
- วิภา รุ่งจรัส และพัชรี ศิลารัตน์. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม - ธันวาคม 2560